

Kritik mot förutvarande Kortedala stadsdelsnämnd, nuvarande Stadsdelsnämnden Östra Göteborg i Göteborgs kommun för handläggningen av en ansökan om försörjningsstöd; fråga bl.a. om nämnden med stöd av 4 kap. 4 § socialtjänstlagen (2001:453), SoL, hade rätt att kräva att sökanden skulle delta i s.k. kompetenshöjande verksamhet

Anmälan

AA framförde i en anmälan till JO klagomål mot socialtjänsten inom stadsdelsförvaltningen Östra Göteborg i Göteborgs kommun. Klagomålen rörde handläggningen av hennes son BB:s ansökan om försörjningsstöd. AA anförde bl.a. följande. BB hade avslutat sina gymnasiestudier och uppbar inte försörjningsstöd när han i juni 2009 kontaktade socialtjänsten för att boka ett besök eftersom han inte lyckats få något arbete. Han uppmanades då att omedelbart skriva in sig hos Arbetsforum Östra Göteborg (Arbetsforum). I annat fall skulle hans ansökan om ekonomiskt bistånd komma att avslås. Den 7 juli hölls ett s.k. trepartsmöte hos Arbetsförmedlingen. I samband med mötet fattades beslut om att bevilja BB ekonomiskt bistånd för juni månad. BB informerades också om att närvarokontrollen hos Arbetsforum visat att han inte skött sin närvaro under juni månad. Ett avdrag skulle därför göras på utbetalningen av ekonomiskt bistånd för juli månad. Den 27 juli fattades beslut om ekonomiskt bistånd för juli månad och ett avdrag om 2 000 kronor gjordes p.g.a. frånvaron under juni månad.

Utredning

JO inhämtade vissa handlingar i det aktuella ärendet från östra stadsdelsförvaltningen. Stadsdelsnämnden anmodades därefter att inkomma med utredning och yttrande över den del av anmälan som avsåg anvisning till Arbetsforum.

I remissvaret anförde nämnden, individutskottet, att BB aktualiserades första gången i juni 2009. När det gäller verksamheten vid Arbetsforum anförde nämnden huvudsakligen följande (innehållet i åberopade bilagor har här utelämnats).

Beskrivning av verksamheten vid Arbetsforum

Arbetsforums verksamhet är en arbetsmarknadspolitisk åtgärd enligt 4 kap. 4 § SoL.

Socialtjänsten inom IFO Stadsdelsförvaltningen Östra Göteborg hänvisar klienter som ansöker om försörjningsstöd och som är arbetsföra till lämplig arbetsmarknadspolitisk åtgärd; Arbetsforum eller Arbetsförmedlingen.

Arbetsforums främsta syfte är att fler ska komma i arbete genom coach- och matchningsarbete. Kompetenshöjande insatser sker utifrån individuella behov och utförare är i dessa fall olika utbildningsaktörer eller praktikhandledare på olika arbetsplatser.

Arbetsforum är en kompetenshöjande verksamhet enligt 4 kap. 4 § SoL och en beskrivning lämnas i bilaga 1. Övriga bilagor beskriver ett urval av de projekt som bedrivs inom ramen för arbetsforum.

AA yttrade sig över remissvaret.

JO inhämtade dåvarande Länsrättens, nuvarande Förvaltningsrättens, i Göteborg dom den 21 december 2009 i mål nr 6185-09 m.fl.

Bedömning

Enligt 4 kap. 4 § 1 SoL får socialnämnden begära att den som inte har fyllt 25 år och som uppbär försörjningsstöd under viss tid ska delta i av nämnden anvisad praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet om den enskilde inte har kunnat beredas någon lämplig arbetsmarknadspolitisk åtgärd.

Deltagande i praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet syftar till att förbättra den enskildes förutsättningar att komma in på den reguljära arbetsmarknaden eller utbildning. Deltagandet ska utgöra ett led i en medveten strategi som bör preciseras i en individuell plan. Verksamheten berör främst ungdomar som varit, eller riskerar att bli, beroende av socialbidrag under en längre period.

Om den enskilde utan godtagbart skäl avböjer att delta i verksamheten får fortsatt försörjningsstöd vägras eller sättas ner.

I förarbetena till bestämmelsen (prop. 1996/97:124 s. 77) anförde regeringen att det av kravet på att den kompetenshöjande verksamheten ska vara individuellt utformad följer att det inte kan krävas deltagande i en verksamhet från första dagen som bistånd ges för. Den enskildes förutsättningar och behov måste först utredas och en bedömning måste göras av vilken verksamhet som bäst tillgodoser dessa.

Enligt nämnden aktualiserades BB första gången i juni 2009. Det får därmed anses klarlagt att han inte uppbär försörjningsstöd när han i juni 2009 ansökte om bistånd. Trots detta anvisades han redan då till den kompetenshöjande verksamhet som bedrevs inom ramen för Arbetsforum. Som framgår av förarbetsuttalandena ovan hade nämnden inte rätt att i det skedet kräva att BB skulle delta i kompetenshöjande verksamhet som förutsättning för att bevilja bistånd. Socialtjänsten borde således inte ha anvisat BB till Arbetsforum innan ansökan om försörjningsstöd hade prövats och hans behov av kompetenshöjande verksamhet hade utretts. Handläggningen i den delen förtjänar kritik.

Vid behandlingen av BB:s ansökan om försörjningsstöd för juli månad 2009 gjordes ett avdrag på biståndet därför att han under juni månad haft viss frånvaro från verksamheten vid Arbetsforum. AA har i sin anmälan anfört att BB inte fick

någon underrättelse om hur han skulle göra om han ville överklaga beslutet. Av utredningen framgår dock att BB överklagade beslutet till förvaltningsrätten och att förvaltningsrätten har prövat överklagandet. Jag nöjer mig därför med att rent allmänt framhålla att ett beslut om att helt eller delvis avslå en ansökan ska utformas på ett tydligt sätt och att den enskilde ska underrättas om hur han eller hon ska göra för att överklaga beslutet.

Eftersom nämnden inte med stöd av 4 kap. 4 § SoL hade rätt att kräva att BB skulle delta i verksamheten hos Arbetsforum under juni månad kan det givetvis diskuteras om det var rätt att sätta ner hans försörjningsstöd för juli månad med anledning av hans frånvaro under juni månad. JO är dock återhållsam med att uttala sig i frågor som har prövats av domstol. Det finns inte skäl för mig att frångå den principen i detta fall.

Med den kritik som uttalats ovan avslutas ärendet.